

Що краще для суспільства – Реформація чи революція?

Існує два способи втілити зміни у життя суспільства та окремої особистості. Це Реформація та Революція. Що працює краще і чому Реформація має триваліші результати, дивіться в сюжеті.

Як кажуть дослідники, явище реформації в релігійній історії світу мало місце багато разів задовго до XVI століття. Спільною рисою цих змін було повернення до Слова Божого, даного через пророків.

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «Библейской реформации во дни пророка Исаии (7 век до Р. Х.), затем религиозная реформа во дни пророка Иеремии – в 622 году до Р.Х., когда нашли книгу Закона. Мы видим, что каждый раз реформация связана с тем, что подымалось Слово Божье, люди обращали свое внимание на Священное Писание и тогда они духовно оживали».

Зміни на краще почалися, коли європейські християни знову стали сприймати Біблію як авторитетне джерело у вирішенні соціальних, економічних та будь-яких інших питань. Реформація не передбачає насильницьких змін, вона працює зі свідомістю людей.

Михайло Черенков – доктор філософських наук, міжнародний директор організації «Місія Євразія»: «Реформація починається з дуже простого жесту в бік Біблії як найвищого авторитету не тільки в питаннях віри, а й життя в цілому, коли люди починають сприймати Біблію як орієнтир, як компас для життя в цілому. **БЛІК** Реформацію я розумію як рух за церковне оновлення. Тобто Реформація не ставила собі за мету якісь революційні зміни, а перш за все подивитися критично, де ми і хто ми».

Держави, які не прийняли Реформацію, також прагнули до змін,

але ці зміни не ґрунтувалися на Священному Писанні. Не підготовлені до таких інновацій, люди опиралися змінам, і тоді соціальні інженери вдавалися до сили, будували диктатуру.

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «Те народы и те государства Европы, которые не приняли Реформацию, они впоследствии от старых религиозных понятий перешли через революции или через принятие диктатур к фашизму или к коммунистической тоталитарной диктатуре. Возьмите, например, такие государства, как Италия, южная Германия, Испания, Португалия, Австрия – все эти государства, которые не приняли Реформацию, они в XX веке получили фашизм, потому что их население в целом не было воспитано Священным Писанием».

Англія частково прийняла процеси, які відбулися завдяки Реформації, але вона не змінила стару католицьку літургію. Доктор Волкославський наголошує: якщо суспільство хоче побачити зміни на основі Реформації – воно має сприйняти її духовні основи.

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «В Англии были частично приняты процессы Реформации, но оставлена была и структура, и в значительной степени старая католическая литургия. В конечном счете это была не полная реформация. Население хотело посредством двух революций в XVII веке достигнуть того, что они увидели, что творится в Германии и в других государствах».

Реформи в католицькій церкві почалися на Тридентському соборі, який зібрали задля протистояння протестантизму. Хоча сьогоднішні дослідники уникають старішого терміну «Контрреформація» на позначення тих процесів, католицизм був вимушений приймати виклик змін, ініційованих протестантами.

Вікторія Любащенко – доктор філософських наук, професор: «Конфронтація розкрила значно глибші протиріччя, які вже формувалися в середньовіччі, в пізньому середньовіччі,

ранньомодерній Європі. Реформація ставила питання, на які церква не була готова дати відповідь. Лютер, протестанти випередили в цьому. Прагнення реформувати церкву, відповісти на виклик протестантизму – це відбулося на Триденті, тільки започаткувало початок реформ у католицькій церкві».

У багатьох країнах спротив Реформації викликав військові конфлікти й громадянські війни. Дехто вважає такі процеси неминучим складником змін. Та існує думка, що політичне протистояння витіснило біблійний зміст розпочатих реформ.

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «Великие дела Божьи всегда приносят благословения народам и племенам. Но одновременно и темные силы каждый раз возникают для того, чтобы противодействовать этому. Начинаются контрреформационные процессы. Уже 130 лет, фактически, это эпоха активного развития Реформации. Но к 1648 году так называемый Вестфальский мир прекращает европейские религиозные войны. Религиозные войны погасили тот евангельский дух, который был в начале Реформации и который сделал величайшее дело для всех народов и для всей Европы».

Процес реформації ніколи не завершується, показуючи шлях позитивних змін. Історія Реформації демонструє небезпеки насильницьких змін і пропонує альтернативу.

Михайло Черенков – доктор філософських наук, міжнародний директор організації «Місія Євразія»: «Швидкість і зміни заради змін є небезпечними. Реформація не тільки заохочує до змін, скажімо, до інвестицій, до накопичення, до розвитку, але показує і закладає певні підвалини, на яких цей розвиток може бути безпечним. Отже ідеться не тільки про розвиток, але про правильний напрям, про правильні орієнтири. Звідки вони бралися? Вони бралися знов-таки з біблійних принципів».

Хоча діячі Реформації не планували революційних перетворень, їхня епоха пережила складні переломні процеси в усіх сферах

суспільного життя.

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «Не нужно думать, что Реформация была золотым веком. Это был трудный, мучительный процесс, перерастание из исторических, феодальных и католических рамок в новую историю. Именно поэтому эпоха Реформации считается переходной, но не посредством революционных процессов, а воспитательных переустройств. Конечно, современная Европа должна быть благодарна за свою социальную свободу Реформации».

Дослідники сходяться на тому, що імпульс Реформації далекий од вичерпання. У ХХІ столітті він виражається у потребі церков будувати стосунки, не втрачаючи свого богословського обличчя та місії.

Вікторія Любащенко – доктор філософських наук, професор: «Історія для нас дуже важлива тільки з одної мети – щоб вона нам допомагала осмислювати сьогодні й дивитися в завтра. Тому та парадигма Реформації, яка була в історичному періоді Лютера, тих змін, про які ми говоримо, реформа церкви, ми бачимо, що вона ще не завершена в ХХІ столітті. Ми маємо реформуватись».

**Максим Балаклицький, Оксана Соловійова, Олександр Федоров,
Даниїл Чипчар, «Вісті надії»**